

TŰZ, TŰZ

Itt nincsen minden elbeszélve, mert mindent elbeszélni lehetetlen.

Ha az éjszaka közepén nagy tüzet raksz, a lobogó lángokon keresztül nézve megpillanthatod a dolgok valódi természetét. Hogy mi micsoda valójában. Ezt olvastam egyszer régen egy spirituális témájú cikkben. Menj egész közel a máglyához, hajolj bele a tűzbe, és kiég a szemed. A tűzön, sok okból, nem lehet átlátni, például azért, mert a lángok minden mást kitakarnak, elrejtik előled az egész világot, hiszen a tűz nem engedi át magán a fényt, csak a saját képét mutatja neked. A tűz csak tűz, egy kémiai folyamat, tüneményes csoda, a viharosan mozgó létezés parádés megnyilvánulása. Amíg az égés tart, az égő anyag átalakul, jellemzői megváltoznak, nagyrészt energiát szabadítanak fel, ami aztán szétoszlik a mindenségben, huss.

Számomra érdekes mondat ez a „Ha az éjszaka közepén...” kezdetű. Valamiért mindig akkor jut az eszembe, mikor a hajnal előtti sétáimat teszem, és pihenésképpen leülök egy parkban. Ilyenkor vagyok képes a lábamat kintenni otthonról, mert ebben a napszakban tudom csak elviselni a fényviszonyokat. A nap még a horizont alatt készülődik, a látóhatáron azonban már megjelenik egy halványvörös árnyalat, ez olyan, mint amikor a tábortűz már összeroskadt, és a parazsa is elhalványult, alig bocsájt ki valami kis derengő fényt. Ha az ember erre a jelenségre figyel, az olyan, mint a részeg kábulat, gondolatlan mutatványa az elmének.

Hogy lényegét tekintve mi valójában a tűz, mekkora gondot kell fordítani rá, milyen viszonyt kell kialakítani vele, azt jól példázza a vietnami buddhista szerzetesek önkéntes tűzhalála, amit a hatvanas évek vége felé a háború elleni tiltakozásul műveltek magukkal, és amit gyerekkoromban a tévéhíradó adásaiban mutattak be nem egy alkalommal. Vagy említhetném az égő házba a macskáért berohanó tűzoltók példáját is.

A gondolkodásnak azok az eredményes folyamatai, hogy végül eljuthassunk a fontos felismerésekhez, fáradságos munka. A tűzzel kapcsolatban gondoljunk csak arra, hogy a lángok, felfoghatatlan módon, magukban foglalják a szívárvány minden ragyogó színét és ezek valamennyi árnyalatát. Gyanítom, hogy a spektrum még ennél is jóval gazdagabb. Véleményem szerint a tűzzel összevetve semmi sem elég szép, valóságosabb, élőbb, szab-

dabb. A tűz szélcsend közben is örökös mozgásban marad, vigyázzban álló, rezzenetlen lángokat még senki nem látott.

Amikortól kezdve tudatosult bennem a tűz létezése a világban, igyekeztem felfogni, hogy mi is ez tulajdonképpen. Korábban, legkisebb gyerekkorban is láttam otthon tüzet, de akkor még nem jelentett többet számomra a tapasztalható világ többi érdektelen jelenségénél. Nem vált el tőle. Ez persze jócskán azelőtt történt, hogy piromániám kifejlődhetett volna (vagy nem is tudom). Később történt, hogy gyönyörködve rácsodálkoztam és felismerem, hogy ez az *akármi* a szürke, rothadó, szenvedésekkel teli, boldogtalan, beteg világban az egyetlen dolog, ami érdekel, amit imádhatok, aminek a szépsége lenyűgöz, és örömmel tölti el a lelkemet.

Nálunk, a házban a vécé meg a fürdőszoba egyben van. Ha pisilni kell vagy kakilni, akkor kijövök a szobából, akkor az előszobába jutok, ott jobbra kell fordulni, ott van a gombos ajtó, bemegyek, rátolom a kallantyút a bütyökre, hogy senki se jöjjön be utánam. Akkor lábujjhegyre állok, és felkapcsolom a villanyt, mert félek a sötétben, és látni akarom, hogy csorog a pisim, és a kakámat is meg akarom nézni. Mindig leülök a vécédeszkára, akkor is, ha pisilek, pedig mondta nagypapa, hogy a fiúknak állva kell pisilniük, de engem ez nem érdekel. Balra tőlem a sarokban van a bojler, amit nagymamám fával szokott befűteni, hogy legyen meleg víz a fürdéshez. Kezdem csinálni a dolgomat. A bojler mellett van a sok újságpapír, amit a gyújtós alá kell begyömöszölni, és gyufa is van ott mindig. Ha nagymamám befűt, engedi, hogy nézzem. Először a szilánkot rakja bele a bojlerbe, alá a papírt, és ha a tűz meggyullad, tesz még rá nagyobb hasábokat. Ezeket a kinti fáskamrából kell neki behozni minden szombaton, amikor fürödni szoktunk. A fát odakint a nagypapám szokta fejszével felhasogatni, én meg nézem. A nagyobb hasábokat az udvaron fűrészeli ketté, akkor megengedi, hogy én fogjam a fűrész másik végét, ezt imádom csinálni, mert érzem, hogy közben erősödöm, és tudom, hogy a fából tűz lesz. A fürdést mindig nagypapa kezdi, de előtte meg kell borotválkoznia a konyhában, mert nagymamám nem engedi, hogy a kádban vágja le a fehér szőrét, ami nagyon gyorsan nő. Ha megfürdött, következik az anyukám, utána én. Akkora a fürdőkád, hogy szinte úszkálhatok benne, de ezt az anyukám nem akarja, mert kilocskolom a meleg vizet, amiből kevés van, és nem játékra való. Ha mindenki már tiszta, a nagymamám kilapátolja a bojlerből a hamut, és ha akkora a hó az udvaron, hogy nekem térdig ér, akkor rászórja, hogy lehessen rendesen kijárni a házból. A nap mindig azzal kezdődik, hogy nagypapám rágyújt egy cigarettára, és amikor az ő szobájukban szabad aludnom, sze-

retem szagolni a füstjét, és nézem a parazsát, ami a sötét szobában olyan, mint egy távoli csillag. Nagymamám ilyenkor veszekedni szokott, azt szeretné, hogy nagypapám menjen ki a ház elé, ott bagózgasson, mert ebben a bűdösségben nem lehet meglétezni, de nagypapám nem megy. Ezután szoktam én a vécére kimenni. Egyszer azt találtam ki, hogy papírt tömtem a bojlerbe, a gyufával meggyújtottam, és néztem, ahogy ég. Azóta mindig ezt teszem, mert rájöttem, mennyivel finomabb és csiklandósabb érzés így vécézni. Össze sem lehet hasonlítani azzal a vécézéssel, ahogy korábban csináltam, nagyon élvezem, és sitty-sutty gyorsabban kész is vagyok.

Ötéves lettem, de már ismerem a betűket, összeolvasom őket, és mielőtt betömném a bojlerbe az újságot, beleolvasok, de semmit sem értek belőle. Nem értem, mit ír a *Hajdú-Bihar Megyei Napló*, de az jó, hogy már nem csikar a hasam, míg a tüzet nézem. Nekem a tűz segít a hascsikarás ellen, és úgy kakilok, mint egy kisangyal. Baj csak akkor van, ha az anyukám vagy a nagymamám rögtön utánam jön, és megérik a füstöt. Kérdik tőlem, hogy hova lett a sok újságpapír, de nem merek válaszolni. Szerencsére nem faggatnak sokáig, mert ha sokáig faggatnának, biztos őszintén be kellene valanom az igazat, és ezt nem szeretném. Biztosan egér jár a házhoz, az eszi az újságot, be kell tömködni a lyukakat cementtel, mondja nagypapám, aki szerintem nem túl okos. A tüzeskedés az én titkom marad.

Az viszont sajnos kiderült, amit Székely Jutkával csináltunk. Ő a szomszédban lakik a Nyugati utca harminckettőben, a nagypapájával, a nagymamájával és az anyukájával. Úgy tudunk játszani, hogy bemászok hozzá az ablakon, amit ha megkocogtatok, kinyit nekem. De van, hogy csak állok az ablaka alatt, ő észrevesz, mintha várna, és akkor elkezd integetni meg mutogatni, hogy másszak be hozzá, és kinyitja az ablakot. Pont ez alatt egy téglá ki van törve, oda be tudom dugni a lábamat, így lehet bejutni, ha az ember az utcáról érkezik, így lehet áttekeregni a párkányon, ami mindig lehorzsolja a térdemet, és máris a szobában vagyok a kislánnyal, aki hívogat. Ez volt a múlt héten, amikor Jutka megmutatta, hogy van egy elvarázsolt törpéje, amivel játszani lehet. Ismertem már ezt a törpét a trafikból, ahova nagypapám szokott küldeni szűrőtlen Munkás cigarettáért, de nem érdekelt, pedig a törpe kicsit hasonlít nagypapámhoz. Mindkettőnek szőrös a képe. A törpének piros sipkája van, és a száján van egy kis luk. Jutkától tudom, hogy a törpének is van cigarettája, abba a kis lukba kell betenni, így árulják. A cigaretta nem is cigaretta, csak valami kis pálcika, vagy ilyesmi, és akkora, mint egy gombostű. Ezt, ha az ember meggyújtja, akkor a törpe pöfékelni kezd. Elszívja a cigarettát, és közben füstkarikákat ereget, ami eléggé

büdös. Ez benne a játék. Mondta akkor a Székely Jutka, hogy szerezzünk gyufát, próbáljuk ki, hogyan cigarettázik a törpe. Szerencsére a mackónadrágom zsebében mindig van gyufa, amit otthonról csórtam, és eddig még nem derült ki. Jó volt nézni, ahogy a törpe elszívta a cigit, ami sercegett. Csak sajnos közben benyitott a nagymamája, és rivácsolni kezdett, hogy felgyűjtjük a házat, és különben is hogy kerülök én a szobába. Majd ő beszélni fog az anyukámmal, és soha többet nem mászhatok be hozzájuk. Most már mindig zárva van az ablakuk, és nem láttam többé sem Jutkát, sem a nagymamáját, biztos mind meghaltak azóta.

Én egy föld alatti üregben vagy barlangban szeretnék lakni, vagy legalább aludni, ahol mindig ég a tábortűz. Ott sokkal jobb lehet, mint itt, és nem kell délután lefeküdni, amit mindig utáltam. Erről sokat álmodok, de ezt nem mondom el, hiába kérdezik reggel, hogy mit álmodtam, mert ez titok, és megsértődnének. Vagy olyan ősemlék is szívesen lennék, amit a Deltában mutattak.

Most nyár elejétől a Meszena utcán kell lennem, egy Jozefa nővér nevű néninél, aki egy régi apáca, de ezt nem szabad mondani senkinek, mert a vallás be van tiltva, és Jozefa nővér nagyon hisz Istenben. Jozefa nővérnek másik neve is van, a postás Julcsa néninek hívja. Az udvaron lehet játszani, két lánnyal vagyok ott, ők is kapnak reggelit meg ebédet, és ezért az anyukáink fizetnek valamennyi pénzt. Jozefa nővér vigyáz ránk, és nem engedi, hogy hangosan kiabáljunk, káromkodjunk meg verekedjünk egymással. Szaladgálni sem szabad, mert Jozefa néni attól is idegbajt kap. Ha nagyon meleg van, Jozefa nővér meggyilevest főz, meg tökfőzeléket fasírttal. Az ablakában gombát szárít, megszagoltam, borzasztó büdösek a gombák. Délután Jozefa nővér alszik egy szemhunyást, közben halljuk, ahogy horkol, mert már nagyon öreg. Ilyenkor még jobban csendben kell maradni. Az egyik lány, Évike ilyenkor direkt elkiáltja magát, hogy Julcsa, hun a budi kulcsa, de Jozefa nővér erre sem ébred fel, vagy csak nem mutatja. Ma a másik lányt, Katikát nem hozta az anyukája. Amíg Jozefa nővér ebéd után ledőlt, Évike behív a belső szobába, hogy akarom-e megnézni a punciját, amit ő pinának nevez. Mutasd meg, kérem. De akkor te is mutasd meg a tiédet, alkudozik. Először nem akarom megmutatni, mert kicsit szégyellem, de akkor ő sem mutatja meg az övét, fenyeget. Egy kicsit hallgatózunk, de Jozefa nővér hangos horkolása megnyugtat minket. Egymással szemben ülünk fel a nagy díványra, Évike örül, hogy ma nincs a Katika. Rajtam rövidnadrág van, Évikén meg kis szoknya, a bugyiját már láttam, mikor szaladgáltunk, amit nem szabad. Ha szaladgálunk és én kergetem, hogy

megverhessem, mindig fellibben a kis szoknyája, és akkor tudom megnézni a bugyiját, hátulról. Nem értem, Évike hogy nem szégyelli se a bugyiját, se a punciját, de úgy látszik, semennyire sem szégyelli egyiket sem. Őt ez nem érdekli, gondolom. Ülünk egymással szemben a nagy díványon, és akkor Évike felhúzza a derekáig a kis szoknyáját, most látom már a bugyiját, amit máskor is láttam. Aztán fogja, alul odanyúl magához, és az ujjával félrehúzza, és ott van a puncija. Nézi az arcomat, hogy mit szólok, de nem szólok semmit, csak bámulok. Korábban, az oviban nem képzeltem el, milyen lehet a lányok puncija, eszembe se jutott, hogy erről gondolkodjak, és most csak bámulom. Hát ez semmi. Két kicsi rózsaszínű duzzanat, köztük egy vágás. Biztos, hogy ez egy igazi punció? Nem nagyon tetszik nekem. Nézem az Évike punciját, aztán visszatarja a bugyijával. Most rajtam a sor, igaz, semmi kedvem megmutatni a fütyülőmet, de azért egy gombot kigombolok a rövidnadrágomon, benyúlok a sliccemen, kicsit szétfeszítem, és lejjebb tolom az alsónadrágomat, hogy megnézhesse. Nem akarom jobban megmutatni, így is láthatja, ha már annyira érdekli. Nézi csodálkozva. A zacsimat már tényleg nem akarom megmutatni, igaz, azt nem is kérte. Közben valahogy másra figyeltünk, mert már nem hallatszik a horkolás, ami azért baj, mert nyílik az ajtó, és bejön Jozefa nővér. Még szerencse, hogy függöny van az ajtón, amibe Jozefa nővér belegabalyodik, közben Évike magunkra rántja a szűrős pokrócot. Jó lenne alvást tettetni, de erre már nem jut idő. Hát ti mit csináltok itt, csapja össze a kezeit Jozefa néni. Nem csinálunk semmit, hazudja Évike. Azonnal mondjátok meg, mit csináltatok, erősködik a néni, és úgy néz rám, hogy ne tudjak hazudni. Megmutattuk egymásnak a pisilőnket, vallom be. Évike szemrehányóan néz, amiért árulkodtam, Jozefa néninek meg majd kiesik a szeme, ijesztően felvisít, és megint összecsapja a kezeit. Aztán keresztet vet, csak úgy hányja magára a keresztet. Ti mocskosok, kiabálja, a pokol tüzén fogtok elégni.

Másnap már anyukám nem visz a Meszena utcába, hanem otthon kell maradnom, és többet nem láthatom sem Évikét, sem a punciját.